

Numărul 37

Oradea-mare 5 18 novembre 1906.

Anul XLII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ pe an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Vasile Alecsandri.*)

E mult timp de când lumea literară nu asistă la o sărbătoare de însemnătate aceleia de astăzi. Un gând fericit a fost, ca în vechea cetate a lui Ștefan Cel Mare, în cetatea de unde totdeauna a plecat sufletul deșteptărilor naționale, să se ridice statua lui Vasile Alecsandri. Iașul are de mult această datorie și dacă marele poet nici nu s'a născut în zidurile lui, nici n'a trăit vreme mai îndelungă în el, în schimb a păstrat cele mai frumoase amintiri și a cules cele dintâi izbânzi pe scena Teatrului Național. Imaginea lui va fi pildă de înfrățire pentru toți, chemare și trezire la o viață conștientă și națională în cuprinsul întregii Moldove și mai ales în cuprinsul acestui oraș „care departe de a fi o poliție românească, este un amestec încurcat de Grec, de Armean, de Neamț, de Lipovan și mai ales de Jidov, mozaic curios de tot felul de neamuri afară de Români“.**)

Căci fără îndoială, Alecsandri a fost din acei ai inteligenței căruia, celui dintâi, i-s'a deschis porțile gloriei și în adevăr că din generația bătrână nici un nume n'a pătruns până la marginea hotarelor românești, mai puternic și mai răsunător, decât numele lui Alecsandri.

Produs al geniului național, Alecsandri întrupează în sine epoca de reдеșteptare politică și culturală a țării. În zorile acelei renașteri Bălcescu și Kogălniceanu desgropau trecutul și puneau temelii unei istorii a patriei. Și alții... și alții aruncau sămânța libertății și a patriotizmului. Politica aducea bogății elocvenței și legă destinele literelor de ale instituțiilor liberale. Dar în mijlocul acestei nouă frământări de idei, de nobile aspirații, de scopuri ce nu aveau altă năzuință,

ci numai ridicarea patriei, trebuia o inimă care să tresalte și din care să pornească nesecatul izvor al poeziei. Cu ce entuziasm s'a auzit atunci răsunând melodile nouă ale lirei lui Alecsandri; vocea lui era inspirată de tainice și adânci simțăminte și talentul lui dovedi că limba românească le poate întrupa așa de maestru. Poetul care-și petrecuse anii tineri în Franța, se întorcea patriot infocat, cu o cultură a literaturilor clasice și moderne, fermecat de mișcarea romantică ce era atunci în a ei strălucire și își începă misiunea poetică. La 1840 publică o nuvelă literară. *Bu-hetiera din Florența* a fost întâiul lui moment literar. Dela această dată talentul își luă zborul. Doi ani mai târziu — 1842 — prima durere: mama poetului moare. Această jalnică întâmplare îl duce în singurătatea Mirceștilor, de acolo în creerii munților Moldovei, de unde desgropă o bogată comoară de cugetări alese, de simțăminte gingașe, de note și întâmplări istorice îmbrăcate în forma versului popular.

Vine Revoluția dela 1848 și cu dânsa fuga revoluționarilor în lumea lungă. Plecând din Iași, Alecsandri scrie *Adio Moldovei*:

*Scumpă țară și frumoasă,
O, Moldovă, țara mea,
Cine pleacă și te lasă,
E pătruns de jale grea.*

Sentinela Română în munți, *Moțul și Secuiul* la Brașov și dela Paris trimite *Deșteptarea României*, pe care succesorul lui Alecsandri la Academie, dl Ollănescu-Ascanio o numește: „o adevărată Marseillesă a Românilor, plină de acelaș foc impetuos și însuflețită de acelaș avânt de luptă și de încredere în sine, ca nemuritorul cântec național francez“!

S'apropie anii ce pregătesc Unirea — cel mai însemnat eveniment în Istoria României Contemporane

*) Cu prilejul dezvălirii statuei lui Alecsandri la Iași, 15 octombrie 1906.

**) Alecsandri. Proză.

și Alecsandri serie: *Moldova în 1857 și Hora Unirii*.

Astfel, Alecsandri n'a remas nepăsător la nici o mișcare politică, căci vremile de prefaceri atrag în partea lor pe cele mai singuratice și mai poetice firi. Erau întâmplări prea înseminate ce se petreceau pentru ca poetul să nu îndeplinească rolul politicului. Și după ce rolul politic era îndeplinit, Alecsandri venia cu inima împăcată la vechile lui îndeletniciri, la îndeletnicirile ceasuri petrecute în tovărășia Muzei. Retras în singurătate, culegea poezia din natură îmbrăcând-o în eleganta haină a versului și a armoniei, puneă temelia unui teatru național prin crearea de piese dramatice, evocă trecutul paginei epice, treziă bărbăția de altădată când izbucni războiul, ducea faima poporului românesc în străinătate ori ne purtă prin lumea feerică a poveștilor ce i-au legănat copilăria, înșirând mărgirire pe apă:

*Inșiră-te mărgărite
Pe lungi fire aurite...*

Iar mai târziu — la 1867 — când o mână de tineri ce aveau să devie personalități distinse în republica literilor, au înființat „Convorbirile Literare”, Alecsandri n'a stat o clipă la îndoială. A pus umărul împreună cu cei tineri și de atunci până la sfârșitul vieții pana lui a împodobit paginile „Convorbirilor”. Ce izbânzi! *Pastelurile, Imnul religios al lui Ștefan, Dan căpitan de plaiu, Răzbușarea lui Statu Palmă, Pohod na Sybir, Latina Gintă, Grai Sânger, Despot-Vodă, Fântâna Blanduziei, Ovidiu...*

Dintre toate darurile ce Dumnezeu le revarsă asupra muritorilor, este vreunul mai sfânt, mai ales, mai strălucit decât Poezia? Ea îmblânzând pe oameni, i-a chemat la o viață mai bună și la civilizație; ea întrupează simțirile cele mai gingașe, cugetările cele mai adânci și la lumina ei s'au desvoltat popoarele și națiunile.

Ea ne chiamă într'o lume vecinică și frumoasă; ea ne face a întrezări idealul visat, ea ne apropie de cer și în ceasuri de bucurie, ea și în ceasuri de durere, poezia e cel mai binefăcător balsam ce mângăie sufletul. Așa a fost poezia lui Alecsandri: Totdeauna tânără, entuziastă și idealistă. Plutind în regiunile artei, poetul n'a umblat n'ciodată după glorie deșartă și nu ș-a înjosit lira și talentul pentru un scop mic al zilei.

La nici un poet național nu găsim natura *românească* mai măestru zugrăvită; n'a fost tablou fermecător în fața căruia poetul să nu tresară și să nu-și puie în versuri starea lui de simțământ. Când „afară plouă, ninge” când „afară-i vijelie” poetul se perde în visuri, pe jilțul din odaia dela Mircești.

Insule, mări necunoscute, ceruri vecinic albastre cu stoluri lungi de cucoare, forme rotunde și ademenitoare, idealuri clasice de frumuseță, amintiri și melodii — toate aceste le vede și le aude. Așa își petrecea el sările la Mircești. Dar „după o lungă iarnă și-un dor nemărginit” iată-l pe poet tresărind la toate adierile și priveliștile primăverii. Cele mai frumoase fablouri câmpenești se perândă unul după altul; descrieri pline de viață și de imagini fragede. Ici plugarii ară pe câmpuri, dincolo veselii sămănători a-juncă rodnița semănță, pe când lunca dă în muguri și murmură de-o armonie cerească îngănată de Sire-

niul liniștit ce o încinge ca un iubit cu dezmierdătorul lui braț. Dar vine arșița lui cupător: ici flăcări cosesc, dincolo seceră... și deodată întrezărești chipul unei gingașe copile alergând sprintenă și vioaie. E *Rodica*:

*Purlând cofița cu-apă rece
Pe-ai sei umeri albi rotunșiori,
Juna Rodică voioasă trece
Pe lângă junii sămănători.*

*Ei cu grăbire îi sar în cale
Zicând: „Rodică, floare de crin,
„În plin să-ți meargă vrerile tale,
„Precum tu, dragă. ne ieși cu plin!”*

*„S'ajungi mireasă, s'ajungi crăiasă!
„Calea să-ți fie numai cu flori,
„Și casa casă și masa masă
„Și sânul leagăn de pruncușori!”*

*Cu grâu de aur ei o presoură,
Apoi cofița întreag' o beu.
Copila râde și 'n cale i zboură
Scuturând grâul d'n părul seu.*

Nu poți să nu exclami, după fiecare citire a *Pastelurilor*:

*O furtunos nimium, sua si bona norint
Agricolos!...*

* * *

Și ca o luminare ce se stânge lină, când nu bate nici o adiere de vânt și când împrejur domnește liniștea, așa se stânse poetul care aparținea marelui generații de patrioți; la 27 august 1890, în satul Mirceștilor. Zi de obștească jălire! Nu știu dacă se va fi găsit cineva care să nu fi remas ca treznit la vestea că „Vasile Alecsandri nu mai este”. Nimenea însă nu poate schimba neștrămutata soartă a oamenilor, chiar când ei poartă cununa de laur și pecetia celor aleși. Tristă era natura în ziua aceea jălind pe scriitorul care înainte de toate e *român*, prin apucături, prin însușiri, prin stil, prin limbă dulce și armonioasă, prin motivele inspirației.

Și pentru că viața e plină de durere, pentru că atâtea enigme și atâtea deznodăminte strivesc sufletul, sunt momente când tragem spre un liman nefivorat, spre un liman unde să răsufliăm ca de-un drum anevoios. Așa tragem cu toții spre opera poetică a marelui Alecsandri — a poetului ce s'a îmbătat de soare, fericire și lumină!

Alexandru A. Naum.

Cugetări.

De CARMEN SYLVA.

Focul face să fearbă apa; dar apa stânge focul.
Nu încălzi pe un ingrat, te va stinge.

* * *

Femeia perdută nu vede în femeia onestă decât o oglindă, care-i arată sbârciturile; de ciudă ar vrea s'o frământă.

Modernul în artă.

Conferență.

(Fime).

După această schițare a evoluțiunii artei, nu este greu a stabili relațiunea modernului în artă față de frumos, căci în lumina acestei evoluțiuni este modernul totdeauna ultima fază și cea mai recentă în linia aceasta undulantă. Astfel apoi înțelegem și raportul modernului față de natură, întrucât odată vedem tendențele artistice moderne tot mai mult apropiându-se de natură, apoi iarăși le vedem tot mai mult depărtându-se până ce ajunge arta — ca d. e. la cei mai exagerați aderenți ai secesionismului de astăzi — aproape în opoziție cu natura. Frumosul este etern, iar modernul este momentul trecător în evoluțiunea artei.

Momentul acesta trecător în evoluția artei nu este determinat prin capriciile artistului, ci prin trebuințele reale ale existenței și afirmării în lupta necontenită pentru existență.

Astăzi, când lumea mare este agitată de principiul național, de concurența gigantică între națiunile mari și lupta de apărare a națunilor mici față de prepotența celor mari, astăzi primează și în artă principiul național în opoziție cu arta celui clasicism umanist, când primă principiul, că „arta este internațională”. Nu, astăzi acest princip este cel mai ne-odern, căci astăzi trebuințele reale de existență reclamă impetuos caracterul național și în artă, ca și pe toate terenele vieții publice.

Vedem deci, că modernul nu numai nu este în opoziție cu principiul național în artă — cum li-se pare celor ce sîm încă la dogma învechită — ci caracterul național al artel este de-adreptul un postulat al gustului modern.

Și câtă vreme în lupta pentru existență va primă principiul național, atăta vreme trebuie să se afirme acest princip și în artă, atăta vreme va determină gustul, va fi modern, căci arta e mijlocul cel mai eficace în luptă. Și dupăce principiul național, ca ideie vie, însuflețitoare, încă își are viața și evoluția proprie, e numai firesc ca diferitele stadii, prin care trece evoluția acestui princip, să se resimtă și în artă. Prin urmare avem de a face cu gust modern și sub raportul ideei naționale.

Pe vremea când principiul național își trăgea hrana din admirația trecutului, până atunci și gustul eră determinat prin admirarea, glorificarea și stilizarea celor de mult apuse, dar reînviata în fantazia și inima celor călăuziți de idealul național. Eră epoca, când națiunile bazate pe trecut își afirmau dreptul la viitor. Eră — ca să zicem așa — epoca aristocratică a gustului determinat prin ideia națională.

Astăzi am trecut peste acest stadiu. Astăzi prezentul — sinteza trecutului — hrănește ideatul național. Astăzi vrem să avem un viitor, nu pentru că am avut un trecut, ci pentru că suntem, pentru că simțim în noi puterea de viață și avem prin urmare drept la existență și în viitor. Direcția de astăzi a luptei naționale am putea-o denumi direcția democratică în opoziție cu direcția aristocratică de mai înainte. De aceea și modernul în gustul „național” de astăzi este determinat prin această direcție.

Astăzi nu e modern a turnă ideile și sentimentele în formele străbune, ajunse clasice, ci astăzi căutăm să prindem toate nuanțele doinei și horei, boce-

tului și colindei, așa cum astăzi trăesc pe fluerul cioabanului și în cântecul poporului.

Nu odele și baladele sunt d. e. astăzi moderne la noi Români, ci doinele și horele, tristele și veselele cântece, cari se desprind din sufletul poporului dornic de o soartă mai bună.

Nimic mai „modern” astăzi la toate popoarele conștiente aflătoare în luptă națională, decât a cultivă și desvoltă în direcția națională avutul artistic al poporului.

Și conceptul „modern” nu e ceva nou, nu e produsul zilelor noastre, ci există de când există arta. Cuvântul „modern” îl găsim deja la Cassiodor, care laudând un arhitect, zice despre el că este în artă nu numai „antiquorum diligentissimus imitator”, ci și „modernorum nobillimus institutor”, va să zică reprezentă ambele principii ale evoluțiunii artei.

Principiul modernului în artă nu este deci numai de natură negativă, întru cât stă în opoziție cu ce a plăcut mai înainte, ci este și pozitiv, întru cât formează baza pentru desvoltarea în viitor. Se înțelege, că acest princip după vremuri se poate manifesta în mod diferit, când în conținutul artei, când în forma ei; și amăsurat acestor deosebiri, vom vedea și deosebirile, dacă nu chiar contradicțiile în teoria artei, care în mod firesc nu este alta decât abstracțiunea artei faptise din o epocă oarecare, așa că în estetică nu avem de a face numai cu piese moderne de artă, ci și cu teorii moderne de artă și astfel avem apoi să ne explicăm, că amăsurat schimbării căreia este expusă teoria, consideră o epocă de frumos ceea ce altă epocă nu a considerat de frumos și vice-versa. Și de aici rezultă aparenta contradicere între frumos și modern, după cum în urma schimbărilor, prin care trece arta, se schimbă implicate și teoria artei. Dar contradicerea aceasta este numai aparentă, căci măsura frumosului este totdeauna gustul și gustul — supus fiind evoluțiunii — poate să se deosebească, și de fapt se și deosebește, în diferitele epoce ale desvoltării, precum și la diferitele popoare după deosebirile împrejurări ale desvoltării lor, dar aceste deosebiri fiind toate de natură locală și vremelnică, nu au de a face cu principiul frumosului, care este același în toate timpurile și la toate popoarele. Definițiunile ce ni le-a dat Aristotel și Plato despre frumos și artă peste tot, se potrivesc tot așa la arta timpului lor ca și la arta zilelor noastre și cea din viitor. Principiul este același, numai manifestațiunile sunt deosebite.

Raportul dintre arta veche și arta modernă este raportul dintre bătrânețe și tinerețe. Tot ce este astăzi bătrân a fost odată tinăr, și tot ce este astăzi tinăr va deveni — dacă are viață — bătrân. Și față de bătrânii de mâne vor veni alți tineri, cari iar vor deveni bătrâni, și așa înainte. — Ce este astăzi artă veche, a fost odată artă modernă și ce este astăzi artă modernă — dacă are viață — va deveni artă veche, față de care se va ivi altă artă modernă și așa înainte în nesfârșitul curs al evoluțiunii.

Și cum a fost dela început, așa va rămânea arta în veci, un factor în lupta pentru existență a ideilor în interesul speciei omenesti, căutând a promovă și desvoltă ce este prielnic susținerii speciei și a stânga și desființă ce nu este prielnic. Nu ideile, ci lupta dintre idei este vecinică, unele se înalță și altele cad, unele se stâng, altele se nasc, mișcare și frământare fără sfârșit, căci „numai în luptă este viață și noi caută să trăim”.

Dr. Valeriu Branișce.

Rugăciunea robilor.

I.

Tatăl nostru cel din cer,
Creator a toate!
Din robie și din lanț
Trupul nos' îl scoate...

Temnița ni e locaș...
Pânea n-i amarul;
Soare nici când nu vedem,
Nu-i cunoaștem darul.

Patul nostru este fier,
Somnul nu ne fură...
— Iarnă urlă 'n inimă,
Blestem fierbe 'n gură...

Intunerec e în zori,
Ne gem numa șoapte,
Sunt pe lume oare flori
Ori e numai noapte?

Și e frig... Văzduhul nos'
Arde de otravă,
(Și plutim în marea vremii
Pe a bolii navă).

Plânsul nostru e păgân,
Nime-l înțelege.
Și ne bat haiduci străini...
Mântue-ne, Rege!...

Tații, moșii ne-au murit
Ca viteji în șanțuri.
Noi murim ca lașii — toți,
In robie, 'n lanțuri.

Tu, ce ești stăpân pe tot,
Ne preschimbă soarta:
Ori să fim scăpați de jug
Ori ne frângă moartea!...

II.

Altora li-ai dat avere și atâtea bucurii!
Noi ne plângem soarta dată, Te-ășteptăm să vii,
[să vii!]

Mâna ta de fapte sfântă s'o întinzi, să fim scăpați,
Calea mântuirii noastre în lumină să ne-o-arați!

Ne-am născut să fim robiții, ne-am născut să nu fim
[oameni.
Păcătoasă-i viața noastră, fameni suntem, Doamne!
[fameni!]

N'avem mamă, n'avem tată. Rudele ni-s chinuri numa,
Intre ziduri ni e lumea... Nu trăim să fim acumă.

N'avem plug și n'avem holdă, n'avem deină, n'avem
dragă,
Vom trăi în părăsire, viața toată, viața 'ntregă...

Hora blândă nu se 'nșiră... Numa sufiețele rele
Dănțuiesc în jurul nostru, danțuri hâde, danțuri grele...

N'auzim chinval și fluer. Numa lanțul nostru sună,
Ceriul nos'ru n'are soare, n'are stele, n'are lună...

Ruga noastră să se 'nalțe! O, Mărite! ne trimite
Sânge nou în brațul moale, nouă vise fericite.

Te coboară 'n suflet veșted... Și-i aprinde viața moartă!
Tu ne-alungă patimele — păzitorii dela poartă!

Să simțim de nou căldura unei vieți ce n'are lanțuri,
Să 'nfelegem, că ni-s tații cel viteji căzuți în șanțuri.

Emil Isac.

Poveste veche...*)

Eră iarnă. Fetitele din internat se retrăgeau în sala de învățământ. Nu de altceva, dar afară băntuia un ger selbatic. Numai doue copile — una blondă, cu păr aurii, iar cealaltă o frunoasă brunetă, se poate altfel? — se plimbau prin curtea pensionului, povestind într'una. Adecă până nu le-a răzbit frigul. — Ce aveau laolaltă? Nu știă nime, căci dacă se apropiă cineva de ele, erau atât de cu minte să tacă amândoue. Treaba asta punea în uimire pe toate celelalte blonde și brunete din pension.

Intr'una din zile, Lucia — așa se chemă cea brunetă cu păr lucios — așteptă iubita ei prietină blondă, spre a-i spune iarăș ceva nou. Intră fete, mai cu seamă la pension, totdeauna există ceva nou. Deodată se deschide poarta, și intră mult așteptata Elena, așa de tristă, par c'ar fi plâns chiar. Lucia, prietină bună ce-i eră, îi aleargă în cale, și o întreabă:

— Ce ți-s'a întâmplat, Eleno?

— Nimic, zice ea scurt.

— Ei, dar pentru Dumnezeu spune-mi ce ai avut?

Doar ceva iar cu sermanul Titu? (Paserea, din proverb, care visează mălaiu, e desigur găscă!)

— Te rog nu-l amintî. De-altcum, iată-ți spun că da, și pentru aceea sunt tristă.

Lucia eră o fire blândă. Zise deci:

— Dar uite Eleno, de ce ești așa nemiloasă și nu-l iubești? Degeaba îți țin ore întregi lecții pentru el? Nu mai știi ce drăguț eră ieri, când trecu pe sub fereastră!

— Cruță-mă, Lucio, de astfel de povețe; sunt sătulă. Toți îndrăgostiții sunt frumoși, când trec pe sub fereastră.

Lucia se gândi repede, ca toată lumea:

*) Schița aceasta e scrisă de-o copilă abia trecută prin școală. Calitățile ce se găsesc în ea, mai ales concepția reală a vieții, mă îndreptățesc să o aduc înaintea publicului. Ca îndemn pentru încercare și ca respaltă pentru încredere. — Adevărul cere să mai spun, că am făcut și eu unele schimbări, în schiță. Trebuia puțin scoasă mai la iveală, ironia.

Lectură interesantă.

— Bine, fă cum voești.
Și plecă.

Așa treceau zilele una după alta, repetându-se scena aceasta în fiecare zi. Nici că se poate o tragedie fără repetiții. Odată s'a mai adaus ceva la ea: Elena spunea Luciei că a primit un cadou dela Titu, pe care, ori mai bine zis, pe cari i-a refuzat.

Dar Lucia; tot cea veche:

— Tu nesocotito, ce-ai făcut iarăș cu sermanul Titu?

Sfârșit însă ca totdeauna:

— In fine, fă cum vrei. Numai *de et mi-e milă*, căci te iubește atât de mult. (Din asta se poate deduce că Lucia eră econoamă bună, și nu-i plăcea risipa. Făcuse poate un an la școala de gospodărie din Sibiu.) O, dacă l-aș cunoaște, i-aș spune eu tot.

Nu peste mult, mai vine o noutate. Lena îi comunică, anume, că Titu e supărat pe ea. Și, dovadă că lecțiile ținute ore întregi, de Lena, nu tocară la inima surdului, zise, așa ntri'o doară:

— Acum regret, că nu te-am ascultat.

— Acum da, poți regretă, când va fi deja prea târziu. Titu e supărat, și supărarea e ultimul sfărmuş al amorului.

Înainte de a se despărți, ținū să-i mai deie lecții, măcar o minută, și continuă deci:

— Numai cu câte laude aruncam asupra lui, putea străbate inimuța nemiloasă. Inzădar eră tot, căci tu nu mă ascultai. Las c'o să-ți pară încă rău!

— Ba n'o să-mi pară, nici odată.

— Ba o să-ți pară. Te sărut dragă.

— Servus.

Și își văzū fiecare de treabă.

Se dete vacanță pe sărbătoarea sfântului Crăciun. Acum trebuia să se taie, pentru puțin, conversațiile-repetiții, ale celor doue fete. In pension începură fetele a se plictisi. Așa am învățat din carte, că tot omul trebuie să se plictisească când nu are de lucru. Pentru ca să le mai treacă din timp, rugară profesoarele să le ducă le ghiață. Eră o bucurie neșpusă, între ele, când aflară că profesoarele, de astă rară dată, nu sunt de *alta*, ci de *una* părere cu ele. — După ce erau toate acolo, la ghiață, vine la Lucia vârul ei Ionel, și o roagă de o tură. Lucia se cam temea de profesoare, că îi vor zice *ceva* — ales că ele n'aveau Ionel — dar totuș merse. Eră doar elevă. — Lunecând așa, cu ghiața sub patine și în sin, Ionel zise:

— Lucio, te rog dă-i voe și lui Titu, pentru o tură, căci voiește să-ți aibă cunoștința.

— Bine, numai mă cam tem.

— Ce ți-e frică de nimica, — o incredințază Ionel.

Dar când să vie, o profesoară le și strigă acasă.

— Așa dar regret Ionel, însă n'am încotro, trebuie să plec.

— Adio. Regret și eu.

Se depărtează. Titu stă abătut la o parte. El regretă mai cumplit, fără 'ndoială.

Lucia eră tristă că nu i-a reușit cunoștința cu Titu.

Povestea însă se desfășură de minune.

Când ajung acasă, dela ghiață, o domnișoară

șteptă după Lucia, spre a o invita la ei pe toată vacanța. Eră verișoara ei. Se și duse îndată, dar nu cu plăcere, căci nu speră la nici o distracție. Destinul o purtă. — După prânz o întreabă verișoară-sa, dacă nu are voie la săniat, căci prea îi părea tristă. „Nu“ zice Lucia. „Atunci la ghiață, ori la plimbare?“ — „La ghiață, la ghiață!“ respunde Lucia plină de bucurie, văzând că i-se poate împlini dorința, cea puse in cui adineauri.

Când se apropiară de spațiu, zări pe Ionel. Îndată se și prind de mână, când iată că vine și Titu, le cere voe, și merg împreună.

Vorbiau ei multe, dar Lucia așteptă cu nerăbdare să vie vorba — *despre Elena*. Ca să poată mângăia — pe sermanul! A și reușit. Cum să nu, când se potriviau la fire și la limbă. Numai decât, Titu îi descoperi, cât de mult a iubit el pe Elena, și că numai ea îi poate „procură fericire, (o să-l vedeți că acuș se dă de minciună, dar asă se încep dragostele noi pe ruinile celor vechi)... îi poate procură fericire, prin câte-o privire blândă, din ochii ei frumoși albaștri... (iartă dragă cetitorule, ochii albaștri sunt monopolul și marca noastră, a tuturor începătorilor!)... dar acum nu, el nu o mai iubește, a părăsit-o. Vorbă să fie. Totodată îi spune, cu toată logica, că de mult a dorit el cunoștința ei, a Luciei, spre a-i putea mulțumi pentru lecțiile, ce-a ținut, ea, Elenei, căci auzise el dela vârul Luciei, cât îl părănește. Ea îl mângăie, și zice să nu fie supărat. Are să vorbească ea cu Elena, și se va îndreptă lucrul spre bine. El însă cu grabă: „Îți mulțămesc, dar te rog să nu-i mai vorbești despre mine. Vreau s'o uit“.

Așa zicea Titu, acum, în galop, ar fi voit mai bine din partea Luciei să fie iubit. Dar trebuie să se despartă, căci începe a se inseră.

Zic însă amândoi:

— La revedere mâine.

In ziua următoare, când Lucia iar vine la ghiață, Titu, veșnic la pândă, se apropie iară și el — și o roagă să-l primească. Eră o simplă formalitate. — Așa de bine le sta, egali de nalți, ap... eh, vorbă scurtă, foarte potriviti. Că Lucia încă „simpatiză“ cu el, se vedea pe fața ei veselă. Singur Titu n'o fi văzut de iubire ce acopere ochii cu albeață. (Doar pe cei albaștri mai puțin. Dovadă Elena.)

Abia se îndepărta Titu, și toți veniră să „felicite“ pe Lucia. Vestea s'a lăfit mai repede decât praful, prin pension, că Titu a părăsit pe Elena și iubește pe Lucia.

Timpuț vacanței trecū, și Lucia trebui să între arăș in pension. Aici, fetele, nebunele, îndată sar înaintea ei și o „felicitează“ ca pe iubita lui Titu. Așa-i obiceiul in pension. Dar luați seamă, in ce stil se fac pomenitele felicitări:

— Nu vorbiți dacă nu știți — țipă Lucia roșind.

— Nu ascunde Lucio, ci mai bine spune-ne și nouă, ți-l'a predat Elena de bună voe, gratis, ori ați încheiat contract?

Atunci se stârnește un ris grozav in sală. Pe Lucia o prinde rușine, și iasă afară. Copilele după ea, strigând toate de-odată, ca la femei:

— Cine ar fi crezut Lucio, cine ar fi crezut una ca asta?...

Un lucru o mai neliniștia pe Lucia. Când o

să se întâlnească cu Elena, ce să zică, cum să înceapă?

Sună clopoțelul, întră toate în clasă. Elena sosi azi mai târziu decât toate. De ce? Și asta e o taină a sortii... — Inșă, când totuș întră, alergă de-adreptul la Lucia :

— Am auzit, că ai făcut cunoștință cu Titu; e drept Lucio?

— Da — e întâia vorbă a tuturor zăpăciților — și am vorbit mult de tine.

— Dar voi nu ați avut alte de vorbit? De ce nu mi-ați dat pace? Dar să ne interesăm de lucruri noi, și să-mi spuți ceva.

— Eu, lucruri noi nu știu, Eleno, căci nu mă ocup cu jurnale.

— Nici eu, și totuș știu. Și dacă vrei îți spun și ție.

— Te rog — zice Lucia fără bănuială — fii bună.

— Hahihi — ride Elena. — Cel mai nou e că nu știu lecția după atâta vacanță, după ce am auzit că Titu s'a amoretat de tine.

— Ce vrei să zici cu asta Eleno? — inima-i sări iar din loc.

— Nu negă, căci mi-a spus un prietin bun de al lui.

Lucia roșind zice:

— Bine, dacă e așa, așa să fie, și te asigur că eu nu-l voi refuza.

Și negreșit că nu asta le-a fost cea din urmă vorbă, în chestie. — De-acî înainte, se iubiă Titu și Lucia. Reciproc. Lucia primiă des știri despre el — cum se face asta în astfel de cazuri — și erau foarte îndestuliți dacă se întâlneau câte-odată la ghiță, sau la biserică.

Tot de-acî înainte, s'au mai oprit poveștile între cele doue prietene — una blondă, alta brunetă, mai fineți minte? — dar dintr'atâta, nu eră să se strice de tot prietinia lor.

La 13 - 14 ani gelozia nu strică prietiniile.

*

Eră luna lui iulie, luna bucuriilor: atunci se isprăvesc examenele. — Lucia eră silită să părăsească internatul, care-i deveni acum plăcut. Când se întâlni cea din urmă dată cu Titu, îi promise, că de și se depărtează de oraș, de el inșă nici odată nu se va depărta, cu gândul. O să-i chiar scrie, din când în când. El, din parte-i, jură credință față de ea, pe vecie. Apoi se despart. Cu o privire duioasă se înțelege.

Ah!

*

Nu peste mult găsim pe Lucia, într'un alt oraș, oarecare — orașele din povești n'au nume. Crede că va duce o viață cu totul retrasă, fără Titu — ce vreți! O prietină inșă tot își găsește, cu care merge des la plimbare, istorisându-i multe de prin părțile ei. Mai mult de Titu și iar de Titu.

— Eră o frumoasă zi de iulie, când soarele apunea. Și fiind că apusul de soare e cadrul amoroșilor, într'o pădurice, unde, de-astădată, eră lume multă, se află și Lucia cu prietina ei, sugativa poveștilor cu Tit-frumos. Trebuie, — ori nu trebuie? — să vă spun că păduricea eră aproape de oraș.

De-oparte, cam de vre-o zece pași dela cărare,

sigur chiar nu știu, într'un rondon de brazi, pe o bancă, seada un finăr blond (Titu eră, atunci, de bunăseamă brunet) cu o carte în mână. Par'că cetiă — ori învăță, după cum i-a succes examenul. Razele de singe (coloarea corecturilor profesorești) ale soarelui, se scăldau în ochii lui negri, visători, nesupărați de raze, — și întreaga-i făptură eră atât de miiestoasă! (Fraza asta presupune un gest!) Ei, cetitorul, visătorul, blondul, cu ochi negri, se uită lung la cele doue copile, salută vesel, căci eră cunoscut bun cu Stella, (prietina) și, hop! îndată-și îndreaptă pașii spre dănele. Se imprietinește binișor și cu Lucia, și acum ține-te la plimbări în toate zilele!

Odată când Stella eră pe drum spre Lucia, de departe o zărește cu Lulu, știți prietinel cel mai nou. Voeste să-i ocolească, ca să nu le strice conversația. Lulu inșă tot el mai prostuț — o vede și temându-se să nu se supere, se grăbesc înaintea ei. Mai eră o pricină:

— Bine că vii Steluță — zice Lulu — te așteptam să fii martor.

— Ce aveți? — întrebă Stella, uitându-se chiorș la Lulu.

— Zice că a văzut azi pe Titu, și că-l cunoaște de mult, iar eu nu cred să-l fi văzut, și voim să ne rămășim — trecu vorba repede pe limba Luciei.

— Ei, ce să vă mai rămășiți — se aude o voce cunoscută, din dos — iată-mă-s întreg!

Eră Titu.

— A, nu bucurăm frate Titule, bine-ai venit — îl salută Lulu. Inzădar tot el mai... cum zisei?

— Și eu mă bucur, mai cu seamă văzându-vă pe toți așa de veseli.

Acî-și îndreptă privirea spre Lucia.

Lucia mută.

— Sunt Titu Hențescu — se ia el numai decât pe seamă — cătră Stella.

— Imi pare bine, și sunt curioasă ce vânt te aduce pe la noi?

Stella, va să zică, nu eră tocmai așa de... ca și Lulu.

— Am venit să mi cercetez rudeniile, și mă bucuram că pot să văd și pe...

— Da, pe Lucia — îi ajută Stella — Dar unde s'or fi grăbind așa?

Întrebarea se esplică așa, că Lucia apucase înainte cu Lulu, cu mersul.

Bucuria lui Titu apune de-odată cu soarele:

— Nu știu ce să însemneze, Lucia m'a primit foarte rece.

— Nu știi??? Orbule! Am să-ți spun eu tot:

„Odată, când spusese Luciei, că astăzi eu nu pot merge la plimbare, vicleana de ea se folosește de ocazie, se gătește, și umblă ca nebună să se întâlnească cu Lulu. El tocmai se ducea acasă, dar când o zărește singură, se grăbește înspre ea, și o întreabă — de mine! Așa din vorbă în vorbă se trezesc pe alee, și nu mă observă pe mine, care ieșisem să o urmăresc. Seadam pe o bancă singurică, așa mai ascunsă. Par'că în ciudă, tocmai când trec prin fața mea, începe Lulu... „Nu... nu mai pot să ascund Lucio, și-ți spun... că... te iubesc... martor e cerul“... Și nu știă bietul că și eu i-am fost martor! Da, martor, cum Lucia îi făgăduște, că-l va adora pe veci. Știi acum cauza de ce te-am primit așa de rece?

Așa a fost. — Titu se făcu galben, că o statuă

de lut, apoi se făcū nevăzūt, ca soarele, după ce mai dăcāi, trist:

— *Cine-ar fi crezut?!*

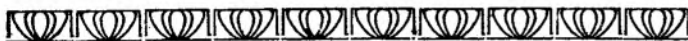
Cine? — Dvoastră și eu, răbdători cetitori. Noi nu ne mirăm de loc, — așa dară? — că Luciei, acum de Lulu *i-e milă*.

De dragul celor mai moi la inimă, voi povesti și ce mai fac eroii (?) noștri după cinci ani de zile. În supărarea lui cea mare, Titu s'a întors iarăș la Elena. De-astădată fu mai cu noroc: după cei cinci ani îi știm cu toții o păreche de — căsătoriți. Steliei îi trecū o leacă mai greu de necaz, și singura ei mângăiere fu să se ducă în mănăstire — la altar, alături cu un domn oarecare, cine să mai știe al căte-lea pe urma lui Lulu?

Lucia și Lulu? — Cam tot așa li-s'o fi „întâmplat“ și lor. Nu e probabil, de loc, să se fi oprit Lucia la al doilea. Dovedise mult mai mult talent.

De-almintrea, astăzi prietinitile de odinioară se întâlnesc adesea, și-și povestesc mult despre cele trecute. Când nu se plâng de... ce'e prezente.

Relica P. R.

Alecsandri.

— Sonet —

În liniștea de față a locuit poetul,
Departate de orașul cuprins de sbuciumare.
Acuma doarme 'n pace sub vișini și răcoare;
Senina lui viață se scurse pe încetul.

Cât îi plăcea s'asculte cum tremură făgetul,
Cântări de mândre păsări, poveți fermecătoare
În lunca zmăltuită cu flori mirositoare
Și doina ce-o șoptește din timpuri vechi Siretul.

Aici diră o salbă de mărgăritărele.
Cincizeci de ani cântat-a duios pe-a lirei strune,
Tot ce-a iubit, ce plâns-a și ce-a dorit poporul.

În graiu nespuse de dulce și 'n versuri ușurele
A Patriei iubire, Virtuțile străbune,
Războiul, Ferițirea, Natura și Amorul.

Alecsandru A. Naum.

Cura de struguri.

— Cronică —

Suntem în vremea strugurilor, aceste fructe gustoase, ce împodobesc fruntea veselului Bachus, și ornează Faunii șagalnici! Fără a ști igienă, oamenii consumă mulți struguri, și fără medic, oamenii fac „cură de struguri“.

Foarte bine fac de altfel. Strugurele este un fruct admirabil. El conține zahăr în abundență și în formula cea mai asimilabilă pentru organism.

De asemeni ei au *fauni*, elementul astringent

necesar, și alte substanțe organice foarte folosite.

Strugurii sunt foarte buni ca îngrășământ.

Consumați în cantitate de un Kilo până la un Kilo și jumătate, ei dau o îngrășare corpului, un *eu bra point* cum zice francezul, remarcabil feței.

Strugurii sunt apoi un bun remediu regulator al funcțiunelor intestinale și cura de struguri a vindecat pe mulți oameni atinși de constipație cronică, care a resistat la curele cele mai serioase.

Dar nu numai ca laxativ ușor, sunt de recomandat strugurii, dar și ca un bun regulator al funcțiunilor stomacului.

Sub influența lor sucurile gastrice se măresc, activitatea stomacului se atenuiază, și cei atinși de dureri de stomac (gastralgie) mai ales provocate de tulburări nervoase se vindecă.

Să mai acăogăm că strugurii din cauza bogăției lor în substanțe zaharose și în tanin sunt de recomandat în toate bolile de consumpție, cum este oftica, anemia rebelă etc.

Deci să mâncăm struguri!

Dar medicul este de față. El ne spune să mâncăm struguri, dar *secundum arte*, adecă după carte!

Cura de struguri e foarte bună. Adevărat; dar că poate fi periculoasă pentru cei atinși de o afecțiune a gâtului, căci strugurii irită membranele ale esofagului și faringelui.

Apoi strugurii nu se recomandă celor cu diaree cronică.

Deci iată doue cazuri în care strugurii nu sunt buni.

Dar mai este ceva. Strugurii trebuiesc mâncați iarăș *secundum arte*, cu meșteșug căci noi trebuie să mâncăm struguri fără peliță și fără sâmburi.

Pelița și sâmburile sunt un material greu pentru stomac, și apoi sâmburii de struguri s'a constatat a fi una din cauzele boalei ce din nenorocire e așa de răspândită, anume apendicita.

Această boală se produce din cauza unei infecțiuni a intestinului (în formă de deget de mână) numit apendicele cecal. Acum infecțiunea este produsă din cauză că a pătruns în el o substanță străină, care intrând în putrefacție, inspectează intestinul și se produce un abces local.

Sâmburii de struguri se depun cu modul acesta în intestinul apendicular și cauzează teribila boală, apendicită.

Iată, deci, că struguri atât de recomandați, pentru a fi cu adevărat folositori, trebuie să știm la ce anumite cazuri nu sunt permiși, și cum ei trebuiesc mâncați.

Dr. T.

Cugetări asupra amorului.

Urâtul e sfârșitul amorului, după cum bătrânețea e sfârșitul vieții.

(Mme de Chandolle.)

* * *

În amor, când doi ochi să întâlnesc, se tutuesc.

(Alphonse Karr.)

Cuvântare

rostită în numele Universității din Iași
la desvălirea statuei lui Vasile Alecsandri.

Domnilor!

Unul din semnele cele mai pline de speranțe frumoase pentru viitor, este fără îndoială, respectul, venerațiunea aduse de un popor memoriei acelora care în viața lor, prin geniu, cugetare, muncă și cuvânt, au înzestrat patria lor cu mari și mănuitoare însușiri.

De a fost legiuitor, caracter înalt și ales, sincer și iubitor de bine, el a răspândit noțiunea dreptății și cultul nepărtinirii, punând astfel pe cel slab la adăpost contra loviturilor celor tare. Mare și admirabil dar!...

De este ostaș mare, conducător de armată, el își sacrifică viața pentru neatingerea hotarelor, pentru independență și libertate! Această faptă singură, schimbă fioroasa și crâncena vărsare de sânge într'un drept înăscut și sacru! Eroică suvenire! Glorioasă stemă de nemurire!...

Unul, în tăcerea nopții, cu ajutorul unei stele, cât o linte, zmulge de-odată imensul vâl al cerului și arată lumii în uimire acele spații nemărgenite în nemărgenirea lor, pline de planete și de stele necunoscute, calea globurilor fixe și totodată mișcătoare, de o întreagă și necuprinsă eternitate în trecut și în viitor. Apoi măsură și cântărește pământul, reducând legile mișcării la o simplă formulă și supunând cerul speculațiunii geometrice.

Altul, la lumina unei lampe care sfârie spre sfârșit, a surprins și a pus misterile complicate ale materiei, sau pe una din acele taine ale naturii mute și zgârcite, care îl pune în măsură de a împutina suferințele fizice ale sermaneii Omenirii, sau pe unul din acele adevăruri mari care schimbă fața lumii, și din o ipoteză ingenioasă dar problematică, face un adevăr pipăit, un fapt evident câștigat pentru tribuna de știință.

Acesta se ridică în nouri, ca profetii odinioară, trece peste mări fără ajutorul vânturilor pe care le străpunge și le dă în lături. Oceanele jos și spațiile sus, devin căi sigure; continentele se apropie, depărțările neatînse au dispărut, națiunile se cunosc și ele își comunică ideile, își spun suferințele, își arată speranțele, îndreptându-se astfel spre o providențială și dorită înfrățire!

Dar câte unul care mângăie popoarele în nenorocirile lui, le înveselește în timp de fericire, înmăndrește patria, înalță curajurile, duce la biruință! Acesta e poetul!...

Să nu cereți dela dânsul nici ordine riguroasă în planurile și în inspirațiunile sale, nici statornicie neclintită în mișcările sufletului său, să nu-l întrebați de ce acum e trist și de ce acum e vesel? De ce acum plânge și de ce acum râde? De ce acum blas-

tămă și de ce acum binecuvintează? De ce acum cu supunerea cea mai evanghelică se pleacă și crede; de ce acum, răzbit de răul lumii aceștia — care este în adevăr foarte mare — se aruncă cu furie în ceata îngerilor răzvrățiți?

Lamartine n'ar fi fost în stare să justifice „Le Désespoir” și imediat după aceasta „La Providence à l'homme”; nici Musset blastemele lui „Rolla” și a „Noptilor”, anatemele lui „Franck” cu „L'espoir eu Dieu”; Hugo, mai puțin încă, oda sa „À la Colonne” și „Napoleon deux” cu „Que t'importes, mon couer, ces naissances des rois?”

Cum ar împacă olimpianul Goethe pe „Ifigenia în Tauris” cu vicleanul și de zece ori spânzuratul „Reinike-Fuks”? Racine pe „Britannicus” cu „Les Plaideurs”. Shakespeare pe „Hamlet” cu „Visul unei nopți de vară”?

Antitezele, contrastele lor aparente sau reale, schimbările lor pripite, sărirea lor dela un subiect la altul diametral opus celuilalt, toate aceste dispar în farmecul frumuseții versurilor lor.

Și ce poate să vă spuie această ființă ușoară — *le prète est chose legère* — și neconsistentă? Acest visător, care trăiește de dimineața până 'n sară într'o încordată vibrațiune, torturat și distras când de fuga norilor, când de zborul rândunelelor, când de freamătul codrilor, când de căderea învârtejată a frunzelor, bâzâitul albinelor și de șoapta izvoarelor care pentru dânsul sunt evenimente mari? Să credem oare, pe cuvântul seu de poet, pe glumețul Horațiu, care de mult ne-a spus la ce se gândesc poeții și cum își petrec viața lor:

„Ibam forte via Sacra sicut mens est mos,

„Nescio quid meditans rugarum totus in illis.”

(Mă plimbam din întâmplare pe calea sacră după obiceiul meu gândindu-mă nu știu la ce nimicuri, dar cu totul absorbit de ele).

Va să zică, a se plimba neconținut și a se gândi la nimicuri, iată munca încordată, iată viața trudnică a poetului; da, dar din aceasta plimbare și din acele gândiri la nimicuri ies pe rând, una după alta: „Carmen Seculare”, „Scrisoarea către Frații Pisoni”, Odele, Satirele și Epistolele; iar aiure: *Cântecul Gintei Latine* — care este Carmen Seculare al României moderne — *Groza, Deșteptarea României*, populara *Mioriță*, sprintena *Rodică*, *Lunca din Mircești*, *Banul Mărăcine*, *Moldova în 1857*, *Adio ia Moldova*, *Pohod na Sybir... Ah! Pohod na Sybir:*

Sub ceriu de plumb, întunecos,

Pe câmp plin de zăpadă,

Se trăgănează 'n cet pe jos

O jalnică grămadă

De oameni triști și înghețați

Cu lanțuri ferecați

Și 'n zarea sură stă urlând,

Urlând lupul flământ!

Dante Alighieri, de care femeile florentine fugeau făcându-și cruce și arătându-l pe stradă cu groază copiilor lor, ca pe un om care intră și iese din iad când vrea, ar fi subscris cu amândouă mâinile această pagină de foc și ar fi pus-o în infernul seu.

Așă dar, știința, elocvența și poezia formează trinitatea divină a viitorului; iar învățatul, oratorul, os-

tașul și poetul devin podoaba și mândria popoarelor.

Nu sunt ei adevărații binefăcători ai omenirii? Nu sunt ei adevărații sfinți ai timpurilor noastre? Nu li-se cuvine lor dragoste în viață, respect și venerațiune după moarte? Nenorocire popoarelor acelora, triste și întunecate, care uită pe morții lor cei mari!

De aceste simțiri suntem noi cuprinși și nu fără o căință ascunsă pentru întârzierea ce s'a pus, ne grăbim să aducem astăzi prinosul nostru de iubire și de laudă celui mai scump și mai neprihănit din poeții noștri, Vasile Alecsandri. Dar Alecsandri are și alte titluri la recunoștința noastră, ca luptător politic, ca ministru, ca sfetnic de credință în acea minunată pleiadă de oameni, strălucit stat major politic care au încununat domnia marelui nostru Domn Alecsandri Ioan I., ș'au pregătit împreună cu el splendida restaurațiune de azi. Alecsandri s'a născut la 1821. Negreșit că la botezul acestui copil de zei, în casa părintească printre zinele care asistau nevăzute eu darurile frumuseții și ale poeziei pentru pruncul de curând născut, erau mulți prietini ai familiei care dimpreună cu această familie — vai! — asistase cu nouă ani numai în urmă, la luarea Basarabiei, și erau încă și alții din aceia care mai înaintați în vrâstă, asistase la răpirea Bucovinei.

A! 1777, 1812... Ce date pentru noi! Și ce crime de lez — umanitate făcusem? Cu ce greșisem în cursul veacurilor pentru ca să se ieie Domnilor noștri titlul de Domni ai Mării Negre și să ni-se răpească și pământul în care zac și până astăzi rămășițele lui Ștefan Cel Mare? Se zice că atunci ochiul neadormit a văzut pe Zâna Răzbunării plecându-și auzul la căpătâiul pruncului ale căruia buze gânguriau așa:

*Veni-va ziua sfântă, când vântul mântuirii
Va duce corbi și houri pe calea pribejirii,
Și cerul țării noastre iar fi-va nepătat,
Și limpede ca ochiul de lacrimi spălat.*

(Răpirea Bucovinei).

Profeția pruncului se îndeplinește; Zeii ne sunt favorabili; norocul ne zimbește!

Patruzeci de ani de domnie pacinică și fericită, întemeiată pe o strălucită biruință, un rege înțelept și generos, o regină a căreia inimă bate pentru bine și frumos; strălucite și auguste mlădițe cresc împrejurul tronului în dragostea limbei și a țării, podoaba prezentului și chezașia viitorului! Viitorul este al nostru!

Cât pentru poetul pe care-l sărbătorim astăzi, el rămâne cea mai curată glorie a României. Criticii francezi când au avut a vorbi despre dânsul, l-au comparat cu marele lor Lamartine. Pruncul dela 1821 a binemeritat dela patria sa în tot cursul vieții sale. Fruntea sa nobilă și măreață, talia sa mlădioasă până la bătrâneță — care n'a fost adâncă, — blândeța feței sale, dulceața zimbetului seu, manierele sale elegante, farmecul convorbirii sale, accentul lui sonor și românesc, îi robiau toate inimile. Când se arată în mijlocul nostru, ni-se părea că este unul din acei bătrâni eupatrizi din cetatea lui Tezeu, pe care Arhonții il alegeau pentru frumuseța feții lor ca să împodobească corurile în procesiunile ieraticale ale Panateneelor Mari sau vre-un judecător trimis de repu-

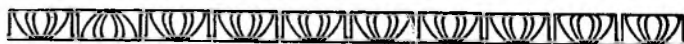
blica Ateniană ca să împartă răsplăți învingătorilor la jocurile Olympice!

Și acum în numele Universității din Iași, depun această coroană la picioarele poetului, salutându-l cu următoarele versuri:

*Ca o rază priitoare, care-aduce bucurie
Intră'n nobila cetate, al tău leagăn din pruncie,
Vino și ne 'nsufletește! Noi de mult te așteptăm,
Inimile noastre astăzi cu mult drag țî-le 'nchinăm.
Nobil fiu al României, mult iubit Alexandri!
Cât pe ceriul Țării noastre steaua ta va străluci,
N'aibă teamă fiica Romei, pribejită'n depărtare
De necunoștința lumii, de 'ntunec și uitare!
Tu ai fost poetul nostru, Ceriul te-a ales pe tine,
Căci în zile de durere ca și 'n zilele senine,
Când c'o blândă veselie, când de jale 'nduioșat,
Ca o mumă iubitoare, cu-al tău vers ne-ai mângăiat;
Cu simțirea ta adâncă pentru-a patriei iubire
Tu ne-ai înălțat curajul, ne-ai trezit din amorfire,
Glasul tău a fost profetic, el ne-a arătat măreață
Cu dorita libertate, mândra cale de viață.
Și când trimbița de luptă la hotare-a resunat,
Toți cu inimă română într'un pas au alergat.
Intră 'n nobila cetate! De pe bronzul maestos
Patria o ilustrează cu-al tău nume glorios.
Tinerimii noastre 'nsuflă, o poet neprihănit,
Dragostea pentru pământul ce atâta l-ai iubit!
Viitorul drept și mândru, să reîntregiască iară
Strămoșeasca moștenire, cum a fost odinioară.
Iar în timpuri de restriște și de neagră învrăjbirz
Să fii stâlp de deșteptare și simbol de înfrățire!*

A. Naum.

Membra al Academiei Române.

Corul dlui G. Dima la București.

În 9 și 10 nov. n.

După seara de obișnuită și cu drept cuvânt așteptată mare, întruchipată și în darul coroanei de lauri suflați cu aurul închinării și împodobiti cu funda tricoloră a recunoștinței, după aceasta seară de 9 noiembrie, la Teatrul Național, dl Dima trecu a doua zi la Ateneu, cu corul seu, ca să-și desăvârșească mărirea.

Lumea, mai puțin animată decât la noi, unde a luă parte la cutare concert și la cutare reprezentație, se pomenește, în familie, drept eveniment, dar în suflet cu tot atâta iubire pentru cântecul românesc, pentru barzii lui, și pentru maestrul lui, — venise cu mare zor prin staluri, dar cu mai puțină îmulzeală prin loje. Câți alergaseră de față, însă, dovediau cu inimă bună, la tot sfârșitul, dorința lor curată, de a sărbători după cum se cuvine, pe frații lor „transilvăneni“. Jaluzia criticeii de presă va fi îndoit poate inimile multora.

Mare fu deci mirarea și bucuria lor, — dedați de-almintrea a nu fi crezători literiei zilnic t'părite — îndată la început, când resunară puternic, distins și maiestuos întâile accente ale compoziției ocazionale închinată Regelui Carol I., de dl G. Dima: *Salvum fac regem*. Și cu cât cântarea, însoțită de orchestră,

prindea tot mai înalte avânturi, cu cât mersul ei repede, încălzit, se apropia mai tare de un finale în brio zgomotos... cu atât mai vartos se schimbă satisfacția publicului în credință nestrămutată, despre superioarele forțe artistice, supuse cu deplină înțelegere baghetei diriguitoare.

Surprinderile însă de acum așteptau rând.

Imnul — opera temeinicelor cunoștințe de tehnologie muzicală, artistică — îi urmară, într-o resuflare, cinci cântece populare, cari, ca întotdeauna, cu efectul impresiei momentane, ce caracterizează acest gen, cuceriră și acum numai decât plăcerea ascultătorilor. Nu eră chip să rămână nebisate mai cu seamă creațiile eroului zilei: dl George Dima. — Din cele cinci cântece, două — „Jalea orfanului“, cu un bine ales efect de bas, și „Străină pe lume“ cu desprinderile de glasuri; limpede și măsurat interpretate — se cunoșteau numai decât, de pe tactul lor mai senin și mai stacat, că sunt compozițiile dlui D. G. Kiriac. Maestrul G. Dima avea trei compoziții: „Plugurile“, pastelul lui V. Alexandri; poporala: „Cucule cu peană sură“, și tot poporala ștregărie, — în dicționarul lui T. Popovici i-s'ar zice canțonetă — *Nu-i dreptate nu-i*. — Cea dintâi îți lasă impresia unei hore jucată de bătrâni. Spiritul senin, împăcat, patriarhal, din poezie, își găsește expresie nimerită în „tonul“ muziciei. Cea de-a doua, te înduioșează mult cu trăgănarea ce-acu se stânge de jale, acu învie iarăș dârz. Corul uimește mereu cu cea mai fină distingere a glasurilor. Piesa zmuțește aplauze cum numai cea de a treia compoziție mai izbutește. Fac să dăm uitării toată jalea cucului. — Zgobiul forte de alt și sopran, ce strigă bohem: „Sunt parale sunt“, cu mocnitul fond de voci bărbătești cari bonbănesc: „Sunt parale mărunțele, sunt fetițe frumușele“, încheind de-odată cu toții, brusc: „Sunt parale, sunt“.

Și aplauze sunt din belșug.

Greul programului vine de-acu.

Sombra scenă dramatică pentru solo de alt (dna M. Dima), cor de bărbați și orchestră: „Vrăjitoarea“ de C. Grammann. Orchestra par'că prea covârșește, vocile bărbătești au însă prilej a dovedi o instrucție muzicală după toate cerințele efectului teatral, izbându-se rar de pedeci nebiruite. Iar vocea de cuprinzător alt dulce, resonător și mlădios, cu rafinări de primadonă, al dnei M. Dima, e de toată măiestria șiQUIOSIA, ales în tonurile adânci, predilecte puterilor dsale. Cu atât, desigur încă nu s'a spus tot asupra unei neprețuite voci de solo.

Una dintre capodoperile dlui Dima: „Mama lui Ștefan cel Mare“, nu mai eră nouă pentru publicul bucureștean, care fusese de față la concertele sibienilor, o așteptă însă că nerăbdare, s'o audă chiar dela autor. Căci, se știa, dl Dima se distinge nu numai ca autor de compoziții prețioase, ci și ca dirigent cu o rară putere sugestivă. — Partea I. a baladei, clipele de neliniștită așteptare, ale Domniței, păzită de mama-soacră, revine corului întreg. Momentul sufletesc, aci ca și până la sfârșit, e de tot fidel oglindit în tempo-ul potrivit, să-i zici înfrânat, ca și pornirea sufletului. Cu o mică introducere de cor, în partea II., în tainicul miez de noapte, se aude la poartă glasul rugător — și aci poate să ne pară muzica prea declamatorică — a măritului Voevod, gonit de turci, cu trupul în-sângerat plin de oboesală. (Firește și poetul a greșit aci făcându-l prea abătut în suflet — ca apoi, chiar

îndată, să-și ia o hotărîre așa de dârză.) În cântec, glasul e al inimosului părinte dr. V. Saftu, un glas de bariton instruit, armonios, cam slab, la toată întâmplarea simpatic, și chiar vânoș când nu tinde să iasă din marginile sale naturale. Tot cu aceasta parte a doua, se înlanțue o mică perlă, (ca „ogindire a sufletului“) scena de zăpăceală scurtă a femeilor, foarte bine „întrupată“ în zorul acordurilor cu semivoce, apoi se pune la încercare mezzosopranul dnei Dima, în solo-ul Mumei, neîndurate în bărbăția ei, cu izbucniri de iubire pătimașă însă hotărâtă. Energia cântecului și a sentimentului se acopăr în chipul cel mai armonios, într'o strălucită interpretare. Aci prinde publicul, desigur, hotărîrea, că va cere neapărat bisarea. — O învălmășeală fortissimo de glasuri pripite, a corului întreg, vestește foarte potrivit, plecarea din nou la oaste a Voivodului ambiționat, și zdrobirea dușmanului, formând partea a III-a, ultima.

Programul se încheie tot cu o compoziție — opere ce se înseamnă prin întârzieri de glasuri, și prin nuansuri repede variate, împotriva caracterului țărănesc — a dlui Dima: „Hora“, piesă de concert pentru cor mixt și orchestră. Valoarea ei netăgăduită, focul ei de bună seamă că ar fi crescut numai, dacă nu ar fi fost lipsită de acel colorit popular, ce așa de iute, ni apropie de suflet creațiile, chiar artistice, ale dlui Mureșanu bunăoară. Și e păcat să se pună aceasta piesă la capăt, pe când disciplina vocilor par'că lincezește. Nu e vorbă, și așa accentele săltărețe ne resunau în urechi ca o frumoasă amintire potolită din trecut, melancolică mai mult. La joc nu îndemnă, dar eră ceva în armonia asta, ce unia toate gândurile într'o nădejde, și îmblânziă toate inimele...

Ar mai fi să spunem, că orchestra ce-și dete concursul la acest concert a fost aceea a ministerului de culte, condusă de dl Dinicu.

Sever Dan.

LITERATURĂ.

Academia Română a ținut la 2 novembre n. ședință publică. Dl președinte Ioan Kalinderu, care a reprezentat Academia la inaugurarea statuiei lui Alecsandri în Iași, a raportat despre solennitate. Apoi a făcut apel pentru ridicarea unei statui marelui poet în București, pentru care scop Academia are adunat un fond de 85,000 lei. Pentru studiarea acestei chestiuni s'a ales o comisiune compusă din dnii I. Kalinderu, D. A. Sturdza, D. C. Ollanescu și Iacob Negruzzi. — Vineri la 27 octombrie v. (9 nov. n.) Academia iarăș a ținut ședință publică, în care dl Gr. G. Tocilescu a cetit comunicarea sa despre „Noile monumente și inscripțiuni descoperite în Dobrogea și la Celei“.

Predicile culese de Petru Maior. Dl dr. Elie Dăianu, paroc și protopop gr. c. în Cluj, precum anunțarăm, a început să publice acum întâi dată cu litere latinești „Predicile și Invățăturile la toate duminicile și sărbătorile anului, culese de Petru Maior de Dicio-Sân-Martin“. Din aceasta publicațiune acum a apărut partea V. cuprinzând predicele: De'a duminica a XXIV-a săptămână după Rusalii până la duminica Vameșului și a Fariseului. Prețul 1 coroană.

„Mângâierea Creștinului“, cartea de rugăciuni întocmită de dl Ioan Genț, protopop gr. cat. în Oradea-mare, se poate procura dela autor (Nagyvárad, Sztaroveszky-utca 6.), precum și dela Librăria Semi-

narială Archidiecezană din Blaj, în următoarele legături eșite din renumita fabrică de legătorie a lui Steinbrenner din Boemia: a) piele de chagrin căptușită (neagră), cu cruce și tăietură aurită în toc frumos, un exemplar 4 cor. 30 fil. — b) imitație de os (albă) cu cruce și tăietură aurită în toc, un ex. 4 cor. — c) imitație de os (albă) cu cruce de os, tăietură aurită și toc, un ex. 4 cor. 60 fil. — d) imitație de fildeş (albă), cu cruce aurită foarte frumoasă decorată cu pictură artistică, cu tăietură aurită și toc, un exemplar 6 cor. 20 fileri. În aceste prețuri sunt cuprinse și speșele postale cu expedare recomandată.

TEATRU ȘI MUZICĂ

Turneul dlui Zaharie Bârsan. Talentatul nostru artist, dl Zaharie Bârsan, binecunoscut în multe părți, unde în vara trecută a dat reprezentații cu trupa sa, a început un turneu nou. La 10 și 11 noiembrie n. a jucat la Blaj, la 17 și 18 va continua în Sibiu, la 21 în Orăștie; în 1, 2 și 4 decembrie în Oravița; la 9 și 10 în Abrud; la 15 și 16 în Brașov. Adunând suma necesară, artistul se va duce în Italia, în trupa renumitului Novelli, spre a se perfecționa în arta sa.

Serată declamatorică-muzicală în Oradea-mare. Cu bucurie anunțăm că Reuniunea română de cântări „Hilaria“ din Oradea-mare, care la București s'a prezentat cu succes atât de frumos în concertele corurilor românești, va da și în Oradea-mare, cu concursul dsoarelor Nora Chiș și Veturia Blaga, un concert la 22 noiembrie, în sala cea mare dela „Arborele Verde“. După concert va urmâ dans. Atragem atențiunea a publicului din oraș și din provincie asupra acestei frumoase serbări. Venitul curat este desințat pentru augmentarea fondului reuniunii „Hilaria“ și a Mesei studenților români din Oradea-mare.

CE E NOU?

Hymen. Dl *Ionel Vințelariu* locotenent în regimentul de infanterie nr. 42 și dșoara *Elena Marin* din Caransebeș s'au fidanțat. — Dl *Ioan Miclea* din Deva și dșoara *Ana Cioplea* s'au cununat în biserica gr. cat. din Cluj. — Dl *Virgil Muntean* din Blaj și dșoara *Letiția Cadariu* din Ciugod s'a cununat la 11 noiembrie în biserica gr. ort. din Alba-Iulia.

Dna și dșoara Rațiu în audiență la Peleş. Aflăm din „Voința Națională“ că regele și regina României au binevoit a primi în audiență la castelul Peleş, pe dna Emilia dr. Rațiu, șoția regretatului fost președinte al partidului național-român din Ardeal și Ungaria, și pe dșoara Felicia Rațiu, fiica dnei Rațiu, cari se întorceau din București, unde se duseră pentru vizitarea expoziției. Precum adaugă „Cronica“ regina le-a reținut la o audițiune muzicală.

Au murit: *Mihail Gomboș*, proprietar, membru pe viață al Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român, fost socru al dlui Nicolau de Papp consilier regesc și președinte al direcțiunii financiare din Oradea-mare, după lungi și grele suferințe, la 13/26 octombrie, în etate de 74 ani, la Vidra-de-sus; — *George Misail*, președinte al societății „Transilvania“ din București, un bărbat activ, stimat de toți, la 4 nov. n. în etate de 71 ani; — *Dimitrie Aug. Laurian*, distins profesor și gazetar la București, fiul renumitului bărbat de litere Augustin Treboniu Laurian, la 7 nov. n. în București, în etate de 60 ani.

Numerul viitor al foii noastre va apărea la 19 noiembrie v. (2 decembrie n.)

Proprietar, redactor respunzător și editor:
IOSIF VULCAN (Str. Áldás nr. 14/296 b).

„BIHOREANA“

Institut de credit și economii societate pe acții.

CENTRALA ÎN ORADEA-MARE.
— FILIALA ÎN TINCA. —

CAPITAL SOCIAL 600.000 cor.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de $4\frac{1}{2}\%$. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.
2. Acoardă împrumuturi ipotecare.
3. Acoardă pe lângă condițiunile cele mai favorabile împrumuturi pe amortizare în anuități pe timp de 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 și 50 de ani.
4. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu caventi (credite personale țărănești).
5. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretenziuni sigure cătră casse publice cu scadențe fixe.
6. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).
7. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.
8. Ingrijește afaceri economice și toffelul de afaceri de bancă.

9-12.

DIRECȚIUNEA.